„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт год.: К 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација
»Браника« налази се у кући у
хлебарској улици бр. 20.

Број 221. У Новом Саду, у уторак 28. септембра (11. октобра) 1904. Година XX.

Позив на претплату.

Крајем овог месеца истиче претплата свима оним нашим претплатницима, који се на трећу четврт, односно до краја септембра о. г. на наш лист претплатили.

Молимо, да нам поштовани претплатници благовремено обнове претплату, како не би било прекидања у шиљању листа. Ми не жалимо ни труда, ни трошка, да задовољимо своје читаоце, њихове захтеве и потребе, па је право, да и претплатници тачно врше своју дужност. Ми смо заиста према својим претплатницима до крајњих граница предусретљиви.

Позивајући дакле своје досадашње претплатнике, а и остали српски свет на нову претплату, дајемо од своје стране уверење, да ћемо и од сад стајати на бранику Српства у овом независном листу, који у свима околностима остаје веран правцу и путу, којима корача. Трудићемо се, да и од сада свој лист одржимо на висини српског новинарства.

Претплатна је цена „Бранику“:

На годину	24 кр. или	30 дин.
На по године . . .	12 кр. или	15 дин.
На четврт године . .	6 кр. или	7½ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник“ 2 кр. или 2½ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника“.

У Н. Саду, 17. (30.) септембра 1904.

Управа и уредништво „Браника“.

Леп пример.

Веома леп пример дао је краљ Петар својим поданицима, кад се је, полазећи на миропомазање у манастир Жичу, зауставио у селу Вучковцима. По свом обичају краљ је ту врло снисходљив био према народу и разговарао се с појединим сељацима, питајући их, каква им је летина, какво је здравствено стање у том крају и т. д. Један од сељака, који сигурно више бистри „политику“ у механи, него што гледа свог посла, мислио је, да ће се додворити краљу Петру, ако пред њим наружи династију Обреновића. Тај сељак је рекао, како се под Обреновићима није смело споменути име Карађорђевића. Краљ Петар је одмах прекинуо у речи тога сељака, те рече: да се сељак вара, јер су Обреновићи имали за Србију заслуга, које им нико не може порећи. И краљ није рад, да се зато, што сада један Карађорђевић седи на престолу, дрвљем и камењем баца на Обреновиће.

На те речи краљеве захорили се из гомиле искупљених сељака усклици: „живео!“ Народ је схватио смисао свог краља и онај сељак-политичар зацело се морао покајати, што се усудио да пред својим краљем онако говори.

Велико је зло у Србији, што се после 29. маја није бацила копрена заборава на оно, што пре тога беше. Уместо да су се снаге прикупиле, уместо да се сваки родољуб у Србији труди да што више користи отаџбини, ми видимо, где се преврћу стари тефтери, да се види, које био Обреновићевац, и на тога се онда ваља дрвље и камење, као што то чине сервилне душе и са оним владарима из династије Обреновића, који имају неоспорних заслуга за Србију. Баш они, који су до неба уздизали краља Александра и краљицу Драгу, док су ови били у животу, данас су најревноснији у том, да истражују, ко је био у служби прошлог режима, и ту се онда не пази ни на што, него се политички противник немилице гони. Веома непријатно беше Србину ван Србије читати оне речи, које је бивши министар унутрашњих дела у Цинцар-Марковићеву кабинету, В. Тодоровић, добацио председнику суда, који је судио Тодоровићу у негојској ствари. Има у Србији много тих, који ту негојску парницу сматрају као парницу, која није потекла из бриге за интересе земље, него из чисто личне освете и пизме, да се уништи противник. Тодоровић је на крају парнице, у којој је осуђен на затвор, рекао да *жали* такав суд. И шта је учинио на то председник суда? Он је само слегао раменима — и ништа више.

Још је за већу осуду кампања, коју поједини радикалски листови и листићи воде против својих политичких противника. Ту се просто не познају границе. Некоји тако далеко иду, да траже чак и репресивне мере против оних, који не одобравају рад данашњег режима у Србији. Под „режимом“ они разумеју не владавину данашње радикалске владе, него самог краља, те онда приказују као антидинастичара сваког, који не потписује све оно, што раде Сава Грујић, Никола П. Пашић и Стојан Протић.

Сваки искрен пријатељ Србије и њеног напретка жели, да то престане, и да се нека политичка разрачунавања оставе на страну. Сам краљ Петар даје лепа примера у томе, да треба признати заслуге онима, који их имају за отаџбину. Краљевина Србија има великих задатака на Балканском Полуострву и за успешно решење тих задатака потребно јој је, да прикупи сву своју снагу, јер се само тако може остварити српска заветна мисао. Све, што смета том остварењу, ваља одстранити, а пре свега ваља се оканути ситничарења и истраживања, ко је био ноторан приврженик бивше династије, те тога прогањати. Тиме се ствара незадовољство. Под владом бивше династије незадовољство и емигрирање беше у пуном јеку. Данас тога више не треба да буде. И тога неће ни бити, само ако се свагдашње владе у Србији буду угледале на леп пример свога краља, који зна ценити туђе заслуге.

Руско-јапански рат.

Куропаткин и Гриненберг.

Чим је генерал-ађутант *Гриненберг* наименован за команданта II. манџурске војске,

ЛИСТАК.

СЛИКЕ ИЗ РУСКО-ЈАПАНСКОГ РАТА.

— Поморска битка 1. августа. —

(Из дописа рашног дописника „Новог Времена“.)

Када се наша порт-артурска ескадра решила, да се пробије у Владивосток, ваљало јој се пре свега упустити у неједнаку битку са јапанском оклопњачком ескадром адмирала Тога, која је мотрила на излазак наше ескадре. Па онда ако би јој пошло за руком да се пробије, у Корејском пролазу препречила би јој пут крстаричка јапанска ескадра адмирала Камимуре, те тако би наше лађе после тешке прве битке имале да издрже још један нов сукоб са свежим непријатељским силама.

Због тога је и наредио командант владивосточке флоте, да три крстарице: «Росија», «Рјурик» и «Громобој» под командом контр-адмирала Јесена имају отпловити из Владивостока у поменути Корејски пролаз. Задатак им беше, да пођу у сусрет непријатељским крстарицама, да се упусте с њима у битку и да их потисну к северу и на тај начин да порт-артурској ескадри отворе слободан пролаз у Корејски мореуз. Отпловивши по наредби, ескадра на освиту 1. августа у 4 сата 30 минута ујутру доспе спрам Фузана кад ал' «сигнаљшчик» (знакодавац) крстарице «Росије» даде знак барјактар-офисиру Куманију, да се издалека виде три лађе. Помоћу далекогледа опази лајтнант Кумани силуете великих лађа, по облику судећи не наших и одмах извести о том адмирала, који сам целу ту ноћ није спавао, већ је цело време мотрио одакле ће се појавити непријатељ. Контр-адмирал Јесен нареди да се спреме за битку, промени правац према истоку, да би с обзиром на непријатеља згоднији положај заузео.

Јапанска ескадра, приближивши се нашим крстарицама у 5 сати 6 минута, отвори ватру из растојања од 60 кабелских дужина, са кога њихова ђулад и не добациваху до наших лађа, због чега наши ни не одговараху. Тек када се више приближише једни другима, отворе наши ватру на «јапанске крстарице «Идзума,» «Токива», «Ивате» и «Адзума.» У исто време с југа се указа још јапанска крстарица «Нанива», те наше лађе скренуше десно, да би ухватили непријатеља са стране и развише се у праву битку на растојању од 17 чворова.

Од наших лађа «Рјурик» набрзо заостаде, а у 6 сати даде знак, да се на њему покварила крма, а и видети се могаше, како се место боком — кљуном окренуо непријатељу. Тада контр адмирал Јесен заповеди, да се «Росија» и «Громобој» окрену према северо-западу, не би ли тако одвратио јапанске лађе од «Рјурика» и на тај начин дао овоме времена да оправи своје оштетине, али се непријатељ не хтеде упуштати у тај маневар већ се приближи «Рјурику» и стаде га гађати из топова. Кад то виде «Росија» и «Громобој», врате се натраг своме другу и стадоше маневрирати около њега с намером, да на себе приме ватру јапанску.

У доба, када се са свију лађа распламтела ватра у најстрашнијем јеку, с јужне стране појаве се још две јапанске крстарице другога и трећега реда. У нади, да ће «Рјурик» сâм кадар бити да изиђе с њима на крај, «Росија» и «Громобој» опет се врате у правцу на север поново трудећи се, да на себе привуку оклопљене крстарице, што овога пута и пође за руком. Око 8 сати разгоре се између четири јапанске и наше две крстарице, које паралелно пђаху, жестоки бој, који је два сата трајао.

Да би могли уварати непријатељским ђуладма, наше лађе савише за 10 гради и затим наново узеше првашњи ток, те тако мењаху растојања, а да то Јапанци нису могли опазити. На јапанским лађама наша ђулад проузроковаше неколико експлозија и пожара, што се слободним оком могло видети. Такођер могло се видети, да су и они претрпели знатне повреде, јер су заостајали и мењали места, а око 10 сати ујутру скупише се у гомилу и прекинувши ватру напустише бојно поље и један за другим одоше на југ. Наше крстарице хтедоше их гонити, али се морадоше тога одрећи, пошто од све артиљерије

похиташе русофобски листови да растелале, како Куропаткин и Грипенбег мрзе један другог. Петроградски лист „Русь“ устаје против тих злонамерно у свет протурених гласова. Поменути лист доноси из врло поузданог извора депешу, у којој Куропаткин новоименованог генерала Грипенберга најсрдачније поздравља, потсећајући га на туркестанско војно братинство; тај поздравни телеграм завршује Куропаткин овим речима: „Ја сам потпуно уверен, да ћемо вазда у споразуму бити. Бог нека Вас благослови и подари успеха у сваком Вашем подузећу!“

Руси и кинески царски гробови код Мукдена.

Генерал-ађутант *Куропаткин* телеграфише 22. септембра (5. окт.) у Петроград ово:

Услед жалбе кинеске владе, да наше трупе у светим местима, где се царски гробови налазе, а који леже код Фулина, секу дрва, ја сам ова света места прегледао те нашао, да је кинеска жалба неоснована. У унутрашњост гајева, у којима се налазе сва здања и гробови, наше трупе нису се ни једног дрвета дотакле. На капијама су наше страже, које никога не пропуштају у парк. Када сам упитао војнике и кинеске чиновнике, којима су поверени гробови на чување, они ми рекоше, да се *не могу ни у ком погледу жалити на наше трупе.* За удешавање позиција за наше трупе спремљено је слободно земљиште нарочито на левој обали Хунхо-а и са тог земљишта тога ради исечено је неколико туцета дрвета. Исто тако је и пре тога неколико дрвета исечено, да се исправи друм, што је пре постојао. Овај исечени број дрвета налазио се око ограда царских гробова. Пре сёче ових дрвета ради прокрчивања старог пута, корпусни командант барон *Шкакељберг* тражио је о томе претходно мишљење од органа, којима су ти гробови поверени на чување. Исти су ставили само ту молбу, да се дрва не секу у унутрашњости гробља. Да бих ову жалбу кинеске владе у правој светлости приказао, јављам, да су *царски гробови у Фулину јако запуштени* и да су *зидови*, који опасују гробље, на много места *срушени. У унутрашњости гробља нашао сам кинеске коње* и *теглећу марву*, која се кроз џбунове у гробље увукла, те *на тим светим местима пасла.* Осим тога налази се тамо, као што се касније утврдило, *Мануу-Фујам*, који већ од дужег времена отправља дужност чувара тих светих места, но сада је исти у хапсу, јер је становништву у Мукдену са ових светих места секао и продавао дрвећа великих стабала.

Дакле тако сами Кинези поштују „свете“ гробове својих царева! По њима смеју пасти коњи и стока, сме кинески чувар красти дрва, али руска нога не сме ступити у „свете“ гајеве. Куропаткин је овим извештајем утукао зановетање господе у пекиншком Чунгли-Јамену, но држимо, да је штета било да Куропаткин због кинеских „светих“ гробова јаши чак у Фулин и да губи време састављајући горњи извештај.

Борбе око Порт-Артура.

— Дух у порт-артурском гарнизону. —

Како дописник „Р. Т. Агентуре“ из Харбина јавља, руски гарнизон у Порт-Артуру чврсто се одлучио да до капи крви брани тврђаву. Душа ове пројске одбране је генерал *Стесељ* уз кога достојно стоје генерали *Кондратенко* и *Фок.* Бивши вар. капетан у Дањном, *Сахаров*, врло много користи у инжењерској струци. Расположење у гарнизону је изврсно, а уз то је јачина тврђаве несавладива. Кад се 4. дивизија генерала Фока после повлачења са Вучје Горе после двомесечне јуначке борбе против три јапанске дивизије враћала у тврђаву, генерал Стесељ је наредио, да Фокова дивизија пред њим прође парадним маршем, а још је трајала напријатељска ватра. Порт-Артур је врло добро снабдевен храном и браниоци су уверени, да град може још дуго издржати опсаду. Све вести о тешком стању Порт-Артура потичу из јапанског извора и измишљене су.

Отпуштање руских резервиста.

Из Петрограда јављају: Док Јапан и оне своје људе под барјак на *поновно четогодишње војно* службовање сазива, који су своју војничку дужност већ испунили, Русија на против царским декретом, *ослобођава од војне дужности све резервисте* из класе 1887., 1888. и 1889., који су *ожењени* и имају више од троје деце.

НОВИ САД, 27. септембра 1904.

— Наседање Буријаново са сарајевском изложбом. Ми смо у своје време јавили, да се у Сарајеву одмах после одржане југословенске изложбе у Београду конституисао неки одбор у Сарајеву за приређивање југословенске изложбе у Сарајеву. Тај одбор састоји се из чиновничког особља, које је, да како, под утицајем земаљске владе односно њиховог врховног управитеља, заједничког министра финанције, *Буријана.* Сарајевски приређивачки одбор обратио се пре неки дан приређивачком одбору у Београд с позивом, да и српски уметници својим уметничким израђевинама суделују на тој њиховој изложби. Но из Београда на тај позив одговорено им је, да суделовање не могу пре обећати, док се претходно не споразуму са осталим словенским уметницима, који су својим израђевинама суделовали на београдској изложби. Сад се из Загреба и Љубљане јавља, да су хрватски и словеначки уметници *једнодушно одбили позив*, да на сарајевској изложби учествују. Према томе, Буријан и његова влада ужасно су насели својом пројектираном изложбом у Сарајеву, која ништа друго не би значила до-ли само злоба и пакост југословенској изложби у Београду, која је од свију југословенских уметника братински и са пуно пожртвовања суделовањем пригрлила. Југословенски уметници, сазнавши смер Буријана, као што смо напред изнели, једнодушно су одбили позив његов. Бадава је сарајевски приређивачки одбор у своме позиву истакао све могуће погодности за излагаче: свечани дочеци, бесплатно путовање, издржавање, богато гошћење, награде и т. д., све то није помогло да придобије југословенске уметнике за сарајевску изложбу.

И из овога се види, како свесни и независни југословенски уметници и прваци мисле о босанско-херцеговачкој влади и њеном поглавици Буријану.

Накнадно смо извештени, да поводом тим што су југословенски уметници, који су учествовали на изложби у Београду, сви укупно одбили позив босанске владе да учествују на изложби коју Буријан приређује у Сарајеву, намеравају београдски трговци да откупе све уметничке радове из југословенске изложбе, те да се на тај начин одуже југословенским уметницима, који су, не водећи рачуна о својим материјалним интересима, одрекли се да учествују на изложби босанске владе.

Политички преглед.

— Стара Србија и Македонија. Један бечки лист саопштава, да се арнаутски покрет из Пећи, Ђакова, Призрена и Љуме шири на север битољског вилајета. Ових дана дошло је до крвава сукоба у Добри између арнаутски устаника и једног одељења турске војске. Од Арнаута погинуло је 2 и рањено је 7. Од Турака погинуло је 27, а 11 тешко је рањено. Арнаути су задобили пет сенсана, пушака и муниције. Положај је тако озбиљан, да се султан дао у не малу бригу и мисли се, да ће он, да би умирио Арнауте, пустити кући оних 300 Арнаута, који су сургунисани. И аустро-угарски посланик у Цариграду обратио је султану пажњу на опасност од могућих заплета на аустро-арнаутској граници.

— Француска. У Француској постоји закон, по ком, кад који генерал наврши 65. годину живота, мора ићи у пензију, па ма и даље био способан за службу. Услед тога је ових дана избрисан из регистра активне војске најспособнији и у рату најопробанији генерал, *Негрије.* Он беше најстарији члан највишег ратног савета, те је важио као будући генералисимус Француске у евентуалном рату. 19. септембра о. г. навршио је генерал Негрије 65 година живота, те је према војном закону Француске стављен у стање покоја. Негрије је после 1859. године, када је свршио са одличним успехом официрску школу у Сен-Сиру сјајно код војништва напредовао. У 20. години као потпоручник он је 1863. године први пут био у рату у Африци. 1870. године предводио је једну компанију 2. пешачког стрељачког батаљона на бојно поље. Код Сен-Прива био је рањен, а касније је са̑м у потпуној униформи на коњу пробио опсадну линију око Меца, па се онда, мимоишавши Белгију, докопао француске северне армије, где му је генерал Федерб команду над 24. стрељачким батаљоном поверио. Касније поново је ратовао у Африци и Тонкингу. 1886. године постаде командантом 14. дивизије у Белфору, а затим 1889. г. 11. армијског корпуса у Нанту. Од 10 година овамо био је члан највишег ратног савета са врло малим прекидањем у 1900. години, када га је тадањи ратни министар де-*Галифе* од овог положаја разрешио.

У Француској јако жале, што тако способан генерал још у пуној душевној и телесној снази напушта активну службу.

— Покрет у Авганистану. Емир од Авганистана решио се да авганистанску војску појача. Ова је вест јако узнемирила духове у Енглеској, те претресајући је живо, енглеско јавно мњење пита: шта је могло емира побудити на то, да баш сад своју војну снагу умножава? Поговара се и нагађа се свакојако; неки веле да се емиру ваљада спрема нека опасност, а други су опет мишљења, да су га подстакле на то руске неприлике на Далеком Истоку, те да, користећи се овом згодном приликом, нападне Русију и тиме јој се освети због

осташе читави само један топ од осам и један од шест палаца калибра.

Посматрајући ову битку са тактичке стране можемо је поделити у три периоде: Прва — маневрисање приликом сукоба са непријатељем с намером да га одмамимо са собом на север; друга — маневрисање с намером, да одвратимо ватру од «Рјурика» и тиме му дамо времена и прилике да оправи своје повреде; трећа — одвлачење за собом оклопљених крстарица непријатељских и битка с њима на паралелним линијама.

Пређимо сад на херојску и пуну епизода страну битке.

Пре свега ваља приметити, да је ватра јапанска била веома тачна. Губитци «Росије» беху: *убијен:* 1 штабни официр, од нижих чинова 47; *рањено:* 6 виших официра, од нижих чинова 140. На «Громобоју» *убијено:* 4 виша официра, од нижих чинова 83; *рањено:* 1 штабни официр, 4 виша официра, од нижих чинова 167.

Према томе на обе лађе погинуше 5 официра, рањено 10, од нижих чинова убијено 130, рањено 307. А посада на «Росији» изнашаше 876, а на «Громобоју» 945 људи. Према том обе лађе изгубише 30% од своје посаде. Материјалне повреде бродова беху знатне но срећом не на њихову пропаст. Особита срећа беше то, што ни једно ђуле не паде у машине те тако пловљење крстарица не би успорено. Снага експлозије беше тако јака, да је бацала људе преко ограде у море. У току битке палубе крстарица залише се крвљу и покрише се комаћем људског меса и парчадма одела. Ђуле, које се распршта у динамомашини, разнесе једнога морнара-командора *на ситна парчад.* Најстаријем крманошу на «Росији» *Пишчуљину* откине ђуле ногу више колена баш у тај пар, када је разгледао шта фали крми. За неколико тренутака Пишчуљин испусти душу. На истој крстарици ђуле удари у вентилатор, експлодира и парчад од њега разбију стакло на командирском мосту, ударише у дувар, одбију се отуд те су рањени сви, који се на њему налажаху, поименце: командант оклопнице капетан првога ранга *Дабић* буде тешко рањен у груди и леђа, старији мински официр лајтнант *Болошњиков* погибе, старији артиљеријски официр лајтнант *Ђачков* рањен, старији штурман *Виљкен* тешко рањен, погибоше оба крманоша и њихова два спомоћника.

Ваља при том опазити, да је командирски мост свуда наоколо оклопом осигуран од ђулади и само горе има низ уских окана у хоризонталном правцу ради посматрања како тече бој, и парчад од ђулета пробише баш ту уску линију, но то још мало беше, јер луди случај даде им као уз пркос такав угао узвишења, како би, ударивши о дувар, могли поразити без изузетка све оне, који се налазили на том саразмерно безопасном месту.

(Свршиће се.)

пораза г. 1885. Но један енглески лист износи о томе своје мишљење овако: невероватно је, да ће се тако мудар човек, као што је садашњи емир завести па да помоћ Велике Британије на коцку стави изазивајући рат. Исти лист скреће пажњу и на ту околност, да се је Велика Британија у своје време обвезала, да ће Авганистану само онда у помоћ притећи, ако та земља буде од страних непријатеља без икаква њеног изазивања нападнута. У том случају, вели даље тај лист, не сме се из вида изгубити ни то, да је емир обвезан пограничну тврђаву око Херата подићи, која ако се подигне, она ће се сматрати не за напад већ за одбрану. Најпосле, тај лист још при свему томе налази за невероватно, да је руска влада у Петрограду баш сада наумила да упадне у Авганистан. Но није искључено ни то, да су заступници цара Николе II. нешто сходно на авганистанским границама предузимали да узнемире и у бригу баце емира.

Дописи.

Праг, 23. септ. (6. окт.) 1904. *(Везе међу српским Нар. Позоришшем новосадским и чешким Нар. Ђивадлом прашким.)* Хоћу да Вам јавим вест, која ће — уверен сам — и занимати и обрадовати пошт. читаоце „Браникове“ и српску публику. Пре 14 дана бавили су се овде — у проласку на свечано освећење дома лужичке „Матице Српске“ у Будишину — г. А. *Хаџић*, председник „Матице Српске“ и г. др. Милан *Савић* секретар „Матице Српске“ заједно са својом госпођом и ћерком. Г. А. Хаџић, будући да је и подначеоник „Друштва за Срп. Нар. Позориште“ у Н. Саду, употребио је ово неколико дана, да посмотри прилике у великом чешком Нар. Ђивадлу и да учини, што је могуће за зближење нашег Нар. Позоришта ка чешком. Могу вам јавити, да је намера госп. Хаџића постигла жељени успех, јер и господа око Нар. Ђивадла схватају потребу зближења словенских позорница, преко којих се најбоље негује словенска узајамност и испољава идеја Словенства. Одушевљени радник на узајамности чешко-српској, гђа Зорка *Ховорка* била је много на руци госп. Хаџићу, те га је приказала драматургу Нар. Ђивадла г. *Кватилу*, који се с великим интересовањем загрејао за исту ствар, те је показао госп. Хаџићу алманахе Нар. Ђивадла, провео га кроз цело Позориште, и упознао га са управником позоришта г. *Шморанцем* и секретарем г. др. *Кадлецом*, који је нарочито био предусретљив.

Између г. Хаџића и г. драматурга Кватила поведена је реч о узајамном гостовању чешких и српских глумаца. У тој ствари походио је г. Хаџић уметнице Нар. Ђивадла гђе: Хану *Кватинову* и Марију *Лаудову-Хоржицову*. Обе госпође одушевиле су се за то, да *сиђу у наше крајеве, ше да на братској српској позорници прикажу своју уметност.* На сву прилику, да ће та гостовања бити још ове сезоне, и — смем тврдити — то ће бити заистину догађај у нашем Нар. Позоришту. Уметничка висина обеју госпођа заслужује, да се не само ева новосадска, но и публика из околине крене тада у позориште, да види, шта је истински и шта је лепо на позорници.

У данашњем нашем положају уверен сам, да ове и оваке појаве морају обрадовати свакога правога пријатеља културног нам напретка, те морамо бити захвални Хаџићу, који је и ову прилику употребио, да користи нашем Нар. Позоришту и његову уметничком угледу, а и браћи Чесима, који су са истинским словенофилетвом прихватили мисао узајамности и одушевили се за њу. **К.**

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 27. септембра 1904.

— **Покварен понтонски мост.** У суботу пре подне је један теретни пароброд, вукући више шлепова, пролазио кроз понтонски мост између Новог Сада и Петроварадина, те је последњи шлеп запео за мост и разрушио једно крило. Мост је јуче до подне био оправљен.

— **Промена у железничком возном реду.** У железничком возном реду наступила је промена у толико, што почевши од 1. октобра п. р к. јутарњи брзи вез из Новог Сада за Будимпешту полази у 8 сати 10 минута ујутро.

— **Са српског претена.** Г. Јован *Тешаровић*, свршени богослов из Срп. Св. Петра, верио се са госпођицом Аницом Будишином из Вел. Кикинде. Младим вереницима наша искрена честитања!

— **Освећење заставе.** „Српска правосл. занатлијска певачка задруга“ у *Земуну* држаће прославу освећења своје друштвене заставе у Земуну дне 3. (16.) октобра 1904. уз братско суделовање певачких дружина и то: „Војислав“ из Београда; „Јакшић“ из Београда; „Савезно Београдско певачко друштво“ из Београда; „Момчило“ из Пирота; „Венац“ из Панчева; „Српска занатлијска добротворна и просветна задруга“ из Панчева; „Српска црквена певачка задруга“ из Земуна; „Српска ратарска певачка задруга“ из Земуна; „Земунско немачко певачко друштво“ из Земуна. Долазак и дочек гостију почиње у суботу 2. (15.) октобра. За ову прославу издат је подробан распоред, по коме судећи, ова ће српска прослава врло лепо испасти.

— † **Милош Ђ. Шаулић.** Са *Цетиња* јављају, да је тамо 19. о. м. напрасном смрћу умро Милош Ђ. *Шаулић*, вршилац дужности црногорског министаретва правде. Покојник се преселио у вечност у цвету свог живота — у 31. години живота. Беше то врло образован и спреман млад човек, а тим својим особинама и има да благодари, што је тако млад дошао на тако видно место у држави. Нека му је лака земља и вечан спомен!

— **Рус добротвор српским установа.** Артур *Иванович Череп-Спиридович*, краљ. срп. почасни генерални конзул у Москви и председник тамошњег Словенског Добротворног Друштва, на дан свечаног крунисања краља Петра I., уписао се за добротвора витешког друштва „Душан Силни“ и положио је 500 динара у злату. Па онда, ценећи рад Срп. Пољопривредног Друштва у Београду на унапређењу српске пољске привреде и желећи у овом раду потпомоћи га, уписао се за члана утемељача и положио је благајници тога друштва улог од 100 дин. Уписујући се за члана утемељача, Череп-Спиридович понудио се за сарадника и бесплатног представника у Москви, молећи друштво да му се без икаквог устезања у будуће обраћа по свима питањима, која би ишла у прилог унапређења српске пољске привреде, на што ће се он лично и његова конзулатска канцеларија увек радо одазивати и на расположењу стајати.

— **Исправак.** У бр. 219. „Браника“ у извештају о седници варошког представништва треба да стоји да је др. Ђура Трифковић *именован* од жупана за другог лекара у овдашњој варошкој болници, а не изабран.

Новости са стране.

— **Први женски свештеник (пастор) у Енглеској.** Енглеском женскињу је опет једна грана зараде заснована. На пољу науке, медицине и у многим другим гранама јавног живота „лепи пол“ одликовао се често у последњих десет година, само нису имале приступа Енглескиње у судове и у цркве. Преграду, која је женскиње у Енглеској делила од свештеничког позива, оборила је ових дана госпођица Гертруда пл. *Пецолд*, која је постала пастор. Овај женски свештеник у Енглеској врши у овоме положају своју службу већ од неколико дана у вароши Лајстеру. Гђца Пецолд пре неколико месеци одслужила је у цркви две службе Божије, услед које су је парохијани једногласно изабрали за свог свештеника. 28 година јој је и има врло обилат сонoран орган. За доктора је промовисана 1899. године, било јој је дакле онда 23 године. Студирала је на берлинском, ст.-андревском, единбуршком и манчестарском университету. Особито је речита, тај њен говор много утиче на присутни побожан свет. Родом је из Торна, она је кћи једног пруског официра.

— **Како Јапанке траже мужа?** И у земљи хризантема и гејиша као да је већ овладао обичај, да се мужеви траже по новинама. У јапанском листу „Канацава Шимбум“ изишао је овај оглас неке девојке по имену Хоснијосхи: „Ја, потписана, лепо сам девојче; коса ми је као облак; лице ми је као цветак; обрве су ми као пијавице; веома сам еластична, као да сам крта врба; довољно сам богата, да бих могла безбрижно живети на свету са љубљеним мужем; дању да се шетамо по мирисним вртовима, а ноћу да сањамо и гледамо у месец. Ако се нађе човек образован, паметан и леп с укусом, томе ћу радо пружити руку за цео живот и поделићу с њим задовољство, да нас сахране у једном гробу.“

Види се, да се и Јапанке хвале, али поетично. И оне захтевају то исто, што и њихове европске посестриме, па можда и више, јер Европкиње не траже „задовољство“ да почивају у „једном гробу“ са својим мужевима, него се осећају чак веселијима и задовољнијима као *„младе удовице“*.

— **Љубав, новац или положај.** Један немачки лист доноси о томе једно красно расматрање: „Ко се жени из љубави, узима жену; ко то чини зарад новца, узима госпођу; ко због друштвеног положаја, узима даму. Жена ће те љубити, госпођа те поштовати, а дама ће те трпети. Жену имаш за себе, госпођу за своју кућу, даму за свет и друштво. Жена ће се с тобом сложити, госпођа ће над тобом владати, дама ће те надзирати. Жена ће се бринути за твој домазлук, госпођа за кућу, дама за спољашњи сјај. Ако будеш болестан, жена ће те неговати, госпођа ће те похађати, дама ће се распитивати за твоје здравље. Жена ће делити с тобом твоју невољу, госпођа твој новац, дама твоје дугове. Кад умреш, жена ће плакати за тобом, госпођа ће те жалити, а дама ће метнути црнину“.

— **Сребрно покућство индиског раџе.** Из Лондона јављају, да се тамо сада израђује за једног индиског раџу (урођеничког владара) покућство од сребра. Собни намештај састоји се из једног монументалног начињеног кревета са небом, што га дванајест великих анђела држе, а који изгледају као да спавају. Па онда 12 столица, две наслоњаче (фотеље), два миндерлука, једно огледало за женске и један орман. Ово скупоцено покућство, које се скоро сасвим од сребра изузимајући неки врло мали део, који није од сребра израђен, пре него што ће се поручиоцу послати, изложиће се у Режан-Стриту.

НОВИЈЕ.

Охрид, 24. септембра. Од како је шеф комитског генералштаба Дамјан Грујев извршио ревизију у овоме вилајету, осећа се живље кретање комитских чета.

У овом крају крстаре три чете од којих је једна убила честитога поп Ставру.

У селу Лабуништу покушале су комите да присиле Србе да пусте бугарашкога попа да служи у њиховој цркви.

Битољ, 24. септембра. Има неколико дана како се бугарашка чета у *Пресии* бије са грчким комитима. Не зна се тачно број жртава али се прича, да је од Бугара пало 26, а од Грка само 2.

Око Лерина крстари неколико грчких чета и како се сазнаје, убијају бугарашке прваке. До сада је извршено неколико убистава.

Некадашњи чувени турски хајдук *Шефкија* по одобрењу власти, отишао је са својом четом у потеру за комитима.

Куманово, 24. септембра. Убиство српских првака у *Великим Рударима* и *Кокошину* извршила је комитска чета *Наумовљева*. Иста чета жари и пали и по прешавској кази. Виђенијим Србима већ стижу њихове претње и осуде на смрт.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника“.

Будимпешта, 27. септембра. У данашњој седници сабора иште Фрања Кошут обавештаја у намерној промени пословног реда. Тиса одговара да он не мисли са променом пословног реда уважати клотиру, него да само учини немогућом техничку опструкцију, те омогући расправу буџета. Зато ће предложити да се ради овог предмета изашље одбор састављен из свију странака. Министар трговине предлаже трговачки уговор са Италијом. У својој конференцији изјавила је Кошутова странка да ће сваки покушај са преинаком пословника који би ишао на ограничење слободе говора најенергичније одбити. — Други председник курије Бела Верешмарти умрио је. — У Сентешу ставио је Угрон у изглед најжешћу борбу против Тисе, а у свом изборном срезу изјавио је Раковски да ће пучка странка обарати сваки покушај ограничења слободе говора.

Праг, 27. септембра. Овде и у Брну демонстровале су социјелисте у корист општег права гласања.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 27. септембра 1904

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	19 К	80	п.
Жито ново друге каквоће	19 „	—	„
Наполица стара	18 „	—	„
Зоб	14 „	—	„
Јечам нови	14 „	20	„
Кукуруз стари окрњен	15 „	—	„
Кукуруз нови окрњен	12 „	—	„
Клипови	8 „	—	„
Пасуљ бели нови	26 „	—	„
Пасуљ жути нови	26 „	—	„
Вика	„	—	„
Мухар	„	—	„
Проја	„	—	„
Вуна	„	—	„

Све од 100 клгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 27. септембра 1904.

Волови по кили	52—58	п.
Свињи тешки по кили	90—92	„
„ средњи „ „	80—84	„
„ лаки „ „	74—78	„

„ мршави пар — — — — — 160—200 „
Теоци — — — „ „ — — — — — 66—82 „
Јагањци — — „ „ — — — — — — — — „
„ по пару — — — — — — — 26—32 „
Кљукане гуске по кил. — — — 1 круна 30 пот.
Јаја 6 ком. — — — — — — — — — 40 пот.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

Од градског начелништва вароши Вел. Кикинде.

Бр. $\frac{18310.}{1-1904.}$

ОБЈАВА.

Овим се отвара стечај на стипендију од годишњих 240 круна из закладе пок. Јована Тешића за слушаоце академских наука при краљ. свеучилишту или политехници у Будимпешти.

Од рефлектаната изискује се:

1.) да су поданици угарске краљевине,

2.) да су православни Срби,

3.) да су гимназију са добрим успехом свршили и испит зрелости положили.

Правила, која обвезују државне стипендисте, важе и за питомце „Тешићеве“ закладе.

Правилно инструјисане и сведоџбама о имању (сиромаштву) и здрављу допуњене молбе имају се **до 2. (15.) октобра ове године** звању потписаног поднети.

После горњег рока приспеле молбе неће се уважити.

У *Вел. Кикинди*, дана 5. октобра 1904. године.

др. ЖИВКО БОГДАН
градски начелник.

473 1—1

Поново отворен модни салон женског одела

Стефаније Гулд

главна улица бр. 3. I. спрат.

Препоручује поштованом грађанству како из Новог Сада тако и у околини Новог Сада свој богато снабдевени

МОДНИ САЛОН

за израду елегантних тоалета по француским, немачким и енглеским журналима.

Салон сам најелегантније удесила и са најбољим снагама снабдела, те сам по томе у пријатном положају, да свима модерним захтевима поштоване публике, што се израде тиче, најелегантније, најфиније и најбоље задовољити могу, а поручбине се тачно на уречено време и на опште задовољство свршавају. Као гаранција за то служи Гђа **Гулд,** која је неколико година провела на студијама при берлинској и другим академијама и салонима у Немачкој.

У салону Гђе **Гулд** израђује се **сваковрсно женско одело** као најелегантније венчанице по врло умереној цени. Радим и по припослатим, добро стојећим струковима.

Молећи моју поштовану публику и поштоване муштерије да ме одликују својом поруџбином и поверењем, уверавам их да ћу све могуће употребити да их задовољим.

Са особитим поштовањем

Стефанија Гулд,
модни салон.

460 3—6

НА ЗНАЊЕ!

Јављам мојим поштованим муштеријама, да ћу досадању воскарску радњу, која већ 40 година постоји и на даље водити под фирмом **Мија Чупић,** а са познатом солидношћу.

У *Н. Саду*, 21. септембра 1904.

Удова **Катарина Чупић.**

459 2—3

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА
ЈОВАНА ПАНДУРОВИЋА
у Шиклошу (Барања)

потребује **једног шегрта**
из боље породице. Ступање одмах.

474 1—2

Добар клавир

продаје се из слободне руке.

Распитати се у администрацији „Браника“.

461 2—3

Кајлов лак

НАЈНОВИЈЕ СРЕДСТВО ЗА МАЗАЊЕ МЕКАНИХ ПОДОВА.

Кајлова бела глазура за столове за прање 45 нов.
Кајлова воштана паста за паркете 60 нов.
Кајлов златни лак за оквире 20 нов.
Кајлов викс за под 45 нов.
Кајлов лак за бојадисање сламних шешира у свима бојама

ИМА УВЕК НА СТОВАРИШТУ КОД:

БРАЋЕ ВАГНЕРА
У НОВОМ САДУ.

378 8—8

Српска Кредитна задруга

— у Броду у Славонији. —

Уплаћен основни капитал К 600.000.—

Банкарско одељење бави се ескантовањем меница и девиза, давањем зајмова на хартије од вредности, отварањем текућих и жиро рачуна, вршењем исплата и наплата у монархији и иностранству, продајом и куповином чекова и девиза, издавањем кредитних писама, примањем у депозит сваковрсних вредности и у опште свима банкарским пословима. —

Прима улоге на штедњу под нарочито повољним условима за улагаче. Веће суме по погодби.

Нарочито се препоручује практично уведена принудна недељна штедња.

Одељење за робу бави се куповином и продајом свих земаљских производа као: жита разне врсте, пљива, пекмеза, ракије, грађе дрвене, кожа, живине, јаја, свежег воћа, фабричких производа и т. д. за рачун својих пословних пријатеља; прима сваковрсну робу на стовариште у својим магазинима у Босанском и Славонском Броду, врши експедицију сваковрсне робе и све остале потребне манипулације. **Даје зајмове на робу према своме правилнику.** —

Услови су за све послове веома умерени.

452 4—10

Нова штампарија
деоничарског друштва „Бранка“

започела је свој рад и препоручује се српској и страној публици за израду сваковрсних штампарских послова уз најумеренију цену.

Машина најновије конструкције за штампарију, набављена је из Немачке у знаменитој фабрици **Франкентал,** а слова су набављена из цар. и краљ. дворске словоливнице **Попелбаум** у Бечу.

Подузеће са новом штампаријом чисто је трговачко, те ће гледати да своје муштерије, **лепом, чистом** и **укусном израдом** уз **најумеренију цену** задовољи. Црквене и политичне општине за своје наруџбине добијају рабат.

Подузеће са новом штампаријом није подузеће појединца који мора гледати на велику добит, већ је подузеће деоничара који нису спали на велику добит, јер су основали штампарију у родољубивој цели.

Штампарија се налази у Новом Саду у грчкошколској улици број 11. у кући др. Полиша, камо се и наруџбине имају слати.

225 59—

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Бранк“. **Штампарија деоничарског друштва „Бранка“**